

Una traducció important per a la geografia catalana

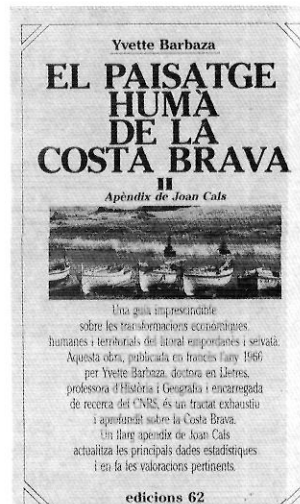
Yvette BARBAZA, *El paisatge humà de la Costa Brava*, Barcelona, Edicions 62, 1988, Volums I i II. Apèndix de Joan Cals. Traducció de l'original francès a cura de Montserrat Boldú, M. Rosa Deu, Núria Graupera i Rosa Vidal.

El 1966, l'editorial Armand Colin, de París, publicava l'obra *Le paysage humain de la Costa Brava*, de la geògrafa francesa Yvette Barbaza. Avui, vint-i-dos anys més tard, el públic català té, per fi, l'ocasió de llegir, en la seva pròpia llengua, una obra cabdal per entendre l'actual configuració de l'espai litoral català.

Edicions 62 i les entitats col·laboradores (Diputació de Girona, Caixa d'Estalvis de Catalunya i Ajuntaments del litoral gironí) han tret al mercat, crec, un producte digne, que esdevindrà —com ja ho era la versió original— un punt de referència essencial per a tota mena d'estudis sobre la Costa Brava. L'edició és acurada i la traducció, en termes generals, ha sabut recollir aquell *esprit de finesse* tan propi de l'escola geogràfica francesa.

En la present edició catalana, la magna obra d'Yvette Barbaza es presenta en dos volums. El primer l'ocupen dos grans blocs: "El medi i els homes" i "L'elaboració del paisatge humà i dels gèneres de vida". En el segon volum s'inclou un tercer gran bloc, referit a l'impacte territorial i socio-econòmic del turisme, més els annexos i l'apèndix elaborats per Joan Cals. Aquesta última secció actualitza l'aparell estadístic, afegint-hi interessants comentaris i pertinents valoracions sobre la situació actual de la Costa Brava, sense caure en el parany de voler interferir i, per tant, desvirtuar l'originalitat de l'obra de Barbaza.

Des d'un punt de vista metodològic, *El paisatge humà de la Costa Brava* s'inscriu, genèricament, en el marc d'allò que coneixem per "tradició geogràfica francesa". Vet aquí una manera de fer i d'entendre la geografia que ha tingut, al llarg del segle, diverses variants i ha posat l'èmfasi en diferents aspectes, però que, a grans trets, es caracteritza pel següent: substitució del determinisme ambiental decimonònic per una concepció més "possibilista" a l'hora d'enfocar l'estudi de les relacions home-medi (el medi no determina, sinó

que ofereix una sèrie de condicionants-possibilitats que l'home selecciona i escull en funció de la seva cultura i nivell tecnològic); aplicació a l'anàlisi geogràfica del concepte de "gènere de vida" (*genre de vie*), entès com el resultat integral i final del joc d'influències físiques, històriques i socials que s'estableixen en la relació home-medi en una àrea concreta; adopció d'una perspectiva corològica o regional, interessada per esbrinar l'especificitat i particularitat dels llocs (regions) i per entendre com es produeix el procés de diferenciació regional al damunt de la superfície terrestre; recurs a la història com a disciplina auxiliar, que ha de facilitar la comprensió de les diferents fases de formació del paisatge actual.

Aquests fets —i d'altres que no hem esmentat— són fàcilment observables en el llibre d'Yvette Barbaza. Ella mateixa reconeix, en el pròleg a l'edició francesa, el mestratge i la influència, entre d'altres, de geògrafs com J. Sion, P. Birot, M. Sorre i Chabot, tots ells pertanyents —en menor o major grau de fidelitat— a aquesta tradició geogràfica francesa. Per altra banda, la preocupació metodològica per establir, delimitar i, sobretot, justificar la Costa Brava com a regió —encara que sigui funcional— és ben palpable a la Introducció. També en aquest apartat apareix una interessant reflexió sobre el concepte de "gènere de vida" (expressió traduïda aquí —i no en d'altres parts del llibre— per "estil de vida", al meu entendre equivocadament). Pel que fa al més amunt esmentat recurs a la his-

tòria com a disciplina auxiliar, només cal donar una ullada a l'extensió de la segona part del primer volum per adonar-nos de la importància que l'autora hi confereix.

Convé, tanmateix, ressaltar un aspecte del llibre d'Yvette Barbaza, que el feia ja especialment interessant i innovador —metodològicament parlant— als anys seixanta. Em refereixo al pes donat al fenomen del turisme, com a factor de transformació social, econòmica i territorial. No és corrent trobar en les monografies regionals franceses de l'època un tractament tan acurat d'un fenomen més aviat incipient ara fa trenta anys. Per altra banda, l'autora intuï que el fenomen aniria *in crescendo* i que calia estar-hi a l'aguait. Sensibilitzada com a geògrafa pel tema del paisatge, en el text original apareixen ja clares al·lusions a la necessitat de planificar adequadament el boom turístic, si hom volia evitar la degradació paisatgística i ambiental del territori. Més de vint anys més tard, en el pròleg a l'edició catalana, Yvette Barbaza s'expressa de nou amb els mateixos termes. En aquest sentit, malauradament, el llibre en qüestió és encara de gran actualitat.

Vet aquí, en definitiva, una monografia regional excel·lent, escrita amb un llenguatge assequible i afable. Junts amb l'apèndix preparat per Joan Cals, tenim una útil eina a les mans per entendre el perquè la Costa Brava és com és i, sobretot, per ajudar-nos a decidir com la volem en el futur.

JOAN NOGUÉ I FONT